

מברייתא זו שיש חולקין על ר' אליעזר בן יעקב. וכן יוצא מפורש מירוש' עירובין פ"ג סה"ג. כ"א ע"א: כלום אמר ר' מאיר לא ביום טוב. דילמא בשבת והכא בשבת אנן קיימין. אמר ר' אבמרי דר' אליעזר בן יעקב היא דתנינן תמן ר' אליעזר בן יעקב אומר קושרין לפני בהמה וכו'.

אמר ר' בא בחבל שחול היא מתניתא.

נ"ל שזה מוסב על דברי ר' אליעזר בן יעקב והוא אומר, שר' אליעזר בן יעקב לא התיר אלא אם החבל הוא מושחל בצד אחד של הדלת. אז מותר לו לקשר את הצד השני (או יותר נכון – את שתי הקצוות שיוצאות אחרי השחילה) מפני ששחילה מותרת בשבת. והקשירה היא זמנית אבל אם יקשור משני הצדדים יש לחשוש שאח"כ יתיר רק צד אחד (לתת לפרה לצאת). והשני יבטל לדלת שישאר תמיד לנעילה.

וזה יהיה כשיטת ר' בא בבבלי ק"ג א' שאסור להביא חבל דעלמא (לא של גרדי) מתוך ביתו ולקשור לפרה או לאיבוס, אלא מותר רק אם החבל קשור מקודם עיי"ש. ועיין בבבלי שם ק"ב סוף ב': ר' אליעזר בן יעקב אומר קושרה כו' פשיטא לא צריכא דאית לה תרתי איסרי. ופירש"י: לישנא אחרינא תרי איסורי שקושרין היום בשני צידי הפתח ולא היתה תלויה בה מאתמול. ולפי הפירוש הנ"ל חולק ר' בא על זה וסובר שר' אליעזר בן יעקב אינו מתיר אלא באיסור אחד.

בפסיקיא אבל לא בחבל ור' יהודה מתיר.

צריך להשלים: [וכו']. ועיין רמב"ן ק"ג ב'.

אוצר החכמה

ה"ג.

וההן דמקפל על סיפסלה כמאן דאינון תרין.

עיין אוהל מועד ס"ג. דרך י"א. נתיב ג'.

ר' חגי בשם ר' שמואל בר נחמן לא ניתנו שבתות

וימים טובים וכו'.

בפסיקתא רבתי עשרת הדיברות ספ"ג המחלוקת מהופכת.

על ידי שהפה זה מריח.

בכ"ל: טריח (והוגה: מריח). וכ"ה גם בקטע של אפשטין עיי"ש בהערות. ויש להוסיף על דבריו מ"ש בככר לאדן דף קס"ט א': "ע"י שהפה טריח התירו לו וכו'. ה"ג בספר חסידים סי' ק"י. פי' ע"י שהיא רגילה ללמוד ולדבר יהיה טירחא וחולשה אם תעשה בהפך". וכ"ה שם גם לפנינו בספר חסידים ד"ו.

*

לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן

בדברי תורה.

בקטע של אפשטין מוסיף: "בחול ע"י שהוא טורח ואין לו פנאי לעסוק בדברי

תורה ניתנו לו ימים טובים ושבחות לעסוק בהן בדברי תורה. וכ"ה אצל כמה מן הראשונים. עיין הערות אפשטין שם. ועיין פסיקתא רבתי הנ"ל (הוצ' רמא"ש קכ"א ע"א): ולא פליגי וכו' אילו הפועלים שהם עסוקים במלאכתן כל ימות השבת ובשבת הם באים ומתעסקים בתורה. עיי"ש היטב. ועיין גירסת המאירי שבת קי"ח אצל רטנר. ועיין מאירי סוכה כ"ו סע"ב. צד 68.

מעשה בחסיד אחד שיצא לטייל בכרמו... וממנה היה מתפרנס כל ימיו.

כ"ז ליתא בכי"ל. והושלם בגליון. ואין זה גם בקטע של אפשטין ובקונדרס אחרון עמ' 317 ואצל כמה מן הראשונים. וזו היא הוספה ע"פ וי"ר פל"ד (אפשטיין שם בהערותיו).
ט"ו ע"ב.

אמר ר' חיה בר בא ר' שמעון בן יוחי כד הוה חמי לאימיה משתעיא סגין וכו'.

עיין רטנר. ויש להוסיף ראבי"ה שבת ס"י קצ"ו עמ' 247: מפורש בירושלמי כהדא אימיה דרב הונא כד הווא משתעיא טובא אמר לה יומא שבתא היא. ועיי"ש ס"י שנ"ט עמ' 382: ובירושלמי אמרינן כד הות משתעי טובא אימיה דרב הונא אמר לה יומי שבתא הוא. ועיין גירסת הריטב"א כ"י שאעתיק להלן.

*

אמר לה אימא שובתא היא.

^{אוצר החכמה}

בקונדרס אחרון מוסיף: ושתקה. וכ"ה בוי"ר ספל"ד. ובילקוט המכירי ישעיה עמ' 234: והות שדכא. וכ"ה גם בוי"ר הנ"ל בכ"י רומי. ועיין רטנר.

ר' זעורה שאל לר' חיה בר בא מהו מימר רעינו פרנסינו וכו'.

בוי"ר הנ"ל: אלין דאמרינן רועינו זונינו פרנסנו בשבת מהו. הלשון "אלין דאמרינן" מראה שהיו כאלה שלא אמרו זה בשבת. והיה מקום לחשוב שלא אמרו זה מפני שלא רצו לתבוע צרכיהם בשבת. אחרת אין להבין למה שינו את הנוסח בשבת. אבל כבר הוכיח מרמורשטיין בספר היובל לכבוד בלוי (וזאת ליהודה עמ' 214) שבא"י לא היו אומרים כלל נוסח זה בחול. והוא מעתיק שם נוסח א"י של ברכת המזון, ובאמת חסרות שם המלים: רועינו זונינו וכו'. ובנוסח ההוא מוסיף ברכה מיוחדת לשבת: "נחמינו ה' אלהינו בבנין עירך ושמחינו בבית בחירתך ורעינו וזונינו ורצה והחליצנו וכו'. בא"י המנחם עמו בבנין ירושלים". וא"כ השאלה היתה על אלה שנהגו להוסיף ברכה מיוחדת בשבת. אם אין חשש של שאילת צרכיו בנוסח שלה. ועיין ראבי"ה ברכות ס"י קכ"ט עמ' 117. מגילה ס"י תקצ"ז עמ' 340. מגן אבות להמאירי דף קנ"ז (קרוב לסופו).
ובריטב"א כ"י ירושלים דף רכ"ו ע"ב: ועוד דבירושלמי פי' שלא ירבה